

2126.11/44/3

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Բ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

« 01 » 04 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ- 0068-21

Ձեռնարկող՝

«Բենյոնիպ Տեխնոլոջի» ՍՊԸ

Ք. Երեվան Մալաթիա- Սեբաստիա Հաղթանակի 1-ին փող

Գործունեությունը՝

Սարիգյուղի բենյոնիպային կավերի հանքավայրի
«Կենտրոնական» տեղամասի բացահանքի արդյունահանման
աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
գնահատման հաշվեկշիռություն

Տավուշի մարզ, Սարիգյուղ բնակավայր

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Գ. Գևորգյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 7 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0068-21

< 01 > 04 2021թ.

**Տավուշի մարզի Սարիգյուղի բենտոնիտային կավերի հանքավայրի
«Կենտրոնական» տեղամասից օգտակար հանածոյի արդյունահանման
աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման
հաշվետվություն**

Ներածական մաս.

Ձեռնարկող

«ԲԵՆՏՈՆԻՏ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻ» ՍՊԸ

Փաստաթղթի տեսակը՝

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման
հաշվետվություն (ՇՄԱԳ)
«Ա» կատեգորիա

Տեղադրման վայրը՝

ՀՀ Տավուշի մարզ, Սևքար և Սարիգյուղ համայնքներ

«ԲԵՆՏՈՆԻՏ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻ» ՍՊԸ Ընկերության կողմից նախատեսվող ՀՀ Տավուշի մարզի Սարիգյուղի բենտոնիտային կավերի հանքավայրի «Կենտրոնական» տեղամասից օգտակար հանածոյի արդյունահանման նախագիծը մշակվել է Ընկերությանը տրամադրված տեխնիկական առաջադրանքի հիման վրա:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 14-րդ հոդվածի, 4-րդ մասի, 2-րդ կետի գ.ենթակետի համաձայն՝ նախատեսվող գործունեությունը դասվում է «Ա» կատեգորիայի:

Նկարագրական մաս.

Սարիգյուղի բենտոնիտային կավերի հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Տավուշի մարզի Իջևանի Տարածաշրջանի Սևքար և Սարիգյուղ համայնքների վարչական տարածքներում:

Մոտակա բնակավայրերն են Սարիգյուղ և Սևքար բնակավայրերը, որոնք հանքավայրից գտնվում են համապատասխանաբար 2.1 կմ և 2.5 կմ հեռավորությունների վրա (ուղիղ գծով): Հանքավայրի հետ կապը իրականացվում է 3-4 կմ երկարությամբ գրունտե ավտոճանապարհներով:

Հանքավայրի «Կենտրոնական» տեղամասում օգտակար հանածոյի պաշարները 01.01.2020թ. դրությամբ կազմում են՝

B – կարգով՝ 10188.9 հազ.տ

C1 – կարգով 17511.86 հազ.տ

11.X=8515051, Y= 4544371
12.X=8515042, Y= 4544344
13.X=8515167, Y= 4544324
14.X=8515215, Y= 4544265
15.X=8515223, Y= 4544251
16.X=8515208, Y= 4544219

27.X=8514687, Y= 4544488
28.X=8514665, Y= 4544511
29.X=8514664, Y= 4544574
30.X=8514676, Y= 4544586
31.X=8514667, Y= 4544629

Բացահանքից բեռնոնիտային կավերի տեղափոխումը մինչև հումքի պահեստ, իսկ մակաբացման ապարների տեղափոխումը մինչև լցակույտ համապատասխանաբար 1,0 և 5,4կմ հաշվարկային հեռավորությունների վրա կատարվում է 25տ բեռնատարողությամբ MANTGS 40-480 մակնիշի ավտոմեքենաքափերի միջոցով (անիվային ֆորմուլան 6x6):

Բացահանքի լցակույտ առաջացնող մակաբացման ապարները՝ 2651,16 հազ.մ³ ընդհանուր ծավալով ներկայացված են բեռնոնիտացված պորֆիրիտներով, քարմ պորֆիրիտներով և տուֆաավազաքարերով ու տուֆափշրանքներով:

Ելնելով օգտակար հաստաշերտի տեղադրման պայմաններից և մշակման համակարգից ընդունված է մակաբացման ապարների արտաքին լցակույտի առաջացում:

Լցակույտի առաջացումը նախատեսվում է կատարել նախկին լցակույտերի զբաղեցրած տարածքում, որը գտնվում է հանքավայրից դեպի արևմուտք ուղիղ գծով 1.2 կմ հեռավորության վրա:

Ավտոճանապարհի հաշվարկային երկարությունը կազմում է 5.4 կմ:

Լցակույտային տնտեսության զբաղեցրած տարածքը 26,0հա է, վերին հարթակին՝ (845մ) 12,6հա: Լցակույտառաջացումը կատարվում է 20-25մ բարձրությամբ հարկերով: Հարկի թեքման անկյունն է 30°, անվտանգության բերմայի լայնությունը - 20մ, լցակույտի կողի թեքման վերջնական անկյունը - 22°: Ընդհանուր բարձրությունն է 80մ:

Բացահանքի մատակարարումը տեխնիկական ջրով կատարվում է տարվա չոր եղանակներին բարձրման աշխատանքների ժամանակ փոշեղադարեցման, աշխատանքային հրապարակների, ճանապարհների և լցակույտերի ջրման նպատակով: Ջուրը բերվում է ԽԿ-002 մակնիշի ջրցան-լվացող մեքենայով: Ջուրը օգտագործվելու նախկին հանքախորշերում կուտակված լճակից:

- Բացահանքային դաշտը մակերևութային ջրերից պաշտպանելու նպատակով նրա բարձրադիր մասերի հանքաստիճաններին տրվում է 3‰ թեքություն դեպի հանքաստիճանի շեղը, իսկ 730մ նիշ ունեցող հանքաստիճանի վրա կառուցվում է ջրհեռացնող առու՝ $S=0,2մ^2$:

Ջրհեռացնող առուն ունի 3‰ թեքություն դեպի հարավ:

Նախագծվող բացահանքի տեղամասում գետնաջրերը բացակայում են, իսկ հանքավայրը ջրատար չէ, քանի որ նրա տարածքի մանր աղբյուրները կապված են մթնոլորտային տեղումների հետ և ամռանը լրիվ չորանում են: Այնպես որ բացահանքի շահագործման ընթացքում ստորերկրյա ջրերի հոսք չի սպասվում:

Բացահանքի ջրավորման հիմնական աղբյուրները համարվում են մթնոլորտային տեղումները, հատկապես մայիս - հուլիս ամիսների ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում թափվում են տարեկան տեղումների քանակի 50 %-ը: Տարվա մնացած ժամանակաշրջանում տեղումները աննշան են և անմիջապես կլանվում են բեռնոնիտների վերին շերտերի կողմից, լուրջ խոչնդոտներ չառաջացնելով բացահանքի աշխատանքներին:

Բացահանքի դաշտը մակերեսային ջրերից պաշտպանելու նպատակով ներկայումս բացահանքի եզրագծի սահմաններում (730մ նիշ ունեցող հանքաստիճան) կառուցված է ջրհեռացնող առու, որի կտրվածքի մակերեսը կազմում է 0.5մ²:

Բացահանքի վերերկրյա մասի հանքաստիճաններից ջրերը հեռացվում են ինքնահոս կերպով, իսկ խորը ընկած հորիզոններից հեռացվում է պոմպային կայանքների միջոցով:

Բացահանքում կատարվող բոլոր լեռնային աշխատանքներն անհրաժեշտ է իրականացնել պահպանելով «Հանքավայրերը բաց եղանակով մշակելու անվտանգության միասնական կանոնների» և «Հանքավայրերի տեխնիկական շահագործման կանոնների» պահանջները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է՝

- աշխատանքի ընդունվող բոլոր բանվորների հետ անցկացնել անվտանգության տեխնիկայի նախնական ուսուցում իր մասնագիտության գծով և, գիտելիքների ստուգման համար, ընդունել քննություն:

- կատարել բացահանքի ճարտարագիտա-տեխնիկական անձնակազմի գիտելիքների ստուգում:

- եռամսյակը մեկ անգամ անցկացնել անվտանգության տեխնիկայի գծով հրահանգավորում,

- աշխատանքները սկսելուց առաջ, աշխատանքների դեկավարի կողմից կատարվում է աշխատանքային տեղի զննում և տրվում է գրավոր առաջադրանք՝ կատարողի ստորագրությամբ,

- Աշխատակիցները պետք է ապահովված լինեն սարքին գործիքներով և պաշտպանական միջոցներով,

- ավտոտրանսպորտային միջոցները թույլ տալ աշխատելու միայն այն դեպքում, երբ դրանք սարքին են և կանոնավոր գործում են դրանց վրա տեղադրված գազախառնուրդների չեզոքացման սարքերը,

- փոշենստեցման նպատակով, դրանց առաջացման բոլոր օջախները՝ մուտքային ավտոճանապարհները, աշխատանքային հրապարակները, հանքախորշերը կանոնավոր կերպով ջրել ջրցան մեքենայով: Ջրցանման նպատակով օգտագործվում է հաքախորշի լճակի ջուրը:

Արդյունաբերական սանիտարիայի միջոցառումներից նախատեսվում են՝

- հերմետիկացնել մեխանիզմների և տրանսպորտային միջոցների խցիկները,
- անբարենպաստ եղանակներին աշխատողներին պատասպարել արդյունաբերական հրապարակում տեղադրված ինվենտարային տնակում,

- աշխատողներին միշտ ապահովել թարմ խմելու ջրով,
- բացահանքի արդյունաբերական հրապարակում նախատեսել անջրթափանց սեպտիկ հոր. որը սահմանված կարգով պետք է դատարկվի:

- Արդյունաբերական հրապարակում 26 հոգու համար տեղադրել վարչա-կենցաղային շինություններ:

Բացահանքի շահագործման ընթացքում մթնոլորտ են արտանետվում անօրգանական փոշին (բուլդոզերային, էքսկավատորային, տրանսպորտային, հորատման աշխատանքներ, լցակույտ) և ածխաջրածինները, Ազոտի ու ածխածնի օքսիդներ (դիօքսիդային ու բենզինային վառելիքով աշխատող մեխանիզմներ):

Հաշվարկվել են դրանց քանակները ու ցրման արդյունքում սպսվող գետնամերձ կոնցենտրացիաները: Ըստ կատարված հաշվարկների արտանետվող նյութերի գետնամերձ կոնցենտրացիաների առավելագույն արժեքները չեն գերազանցում սահմանված ՄԹԿ-երը:

Արդյունահանման աշխատանքների ընթացքում ջուրն օգտագործվում է աշխատանքային հարթակների ջրցանի, ինչպես նաև ինժինեռատեխնիկական անձնակազմի, բանվորների և վարորդների կենցաղային, տնտեսական կարիքների ապահովման համար: Կենցաղային նպատակներով ջուրը օգտագործվելու է Սարիգյուլ

բույսի աճելավայրեր գրանցված որևէ տարածք, իսկ բույսերի սերմերը տրամադրում են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպությանը գենետիկական բանկում պահելու և հետագայում տեսակի վերարտադրությունը կազմակերպելու նպատակով:

ՀՀ Տավուշի մարզի Սարիգյուղի բենտոնիտային կավերի հանքավայրի «Կենտրոնական» տեղամասի շահագործման ընթացքում «Բենտոնիտ Տեխնոլոջի» ՍՊ ընկերությունը իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման և մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, տարին երկու անգամ հաճախականությամբ

2. լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական ստուգումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ

3. օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ դրանց պահպանման համար նախատեսված տեղից դեպի հավաքող փոսը ուղղությամբ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:

Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ հաշվետվության փորձաքննությունն իրականացվել է օրենքի պահանջներով: Գնահատման և փորձաքննության փուլերում գործունեության իրականացման վերաբերյալ ՀՀ Տավուշի մարզի Սևքար և Սարիգյուղ համայնքներում անց են կացվել չորսական հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում գործունեության իրականացումը մասնակիցների կողմից արժանացել է հավանության:

Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ՀՀ Տավուշի մարզի մարզպետարանը, շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունները, որոնց կողմից ներկայացված կարծիքները ևս հաշվի են առնվել փորձաքննության գործընթացում:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Արդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել 22.02.2018թ. N191-Ն որոշման պահանջներով և շրջակա միջավայրի բաղադրիչների (մթնոլորտային օդ, հողային ծածկույթ, կենսաբազմազանություն) մշտադիտարկումների արդյունքների տարեկան հաշվետվությունը սահմանված ժամկետներում և ձևաչափով ներկայացնել լիազոր մարմնին:

2. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի, փոշի, CO, NOx և այլն արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ երեք ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ:

3. Հանքավայրի շահագործման ժամանակ պահպանել աշխատանքի անվտանգության նորմերը՝ ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 23-րդ գլխի համաձայն:

4. ՀՀ Կառավարության 2002 թ. Ապրիլի 20-ի «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, հապրանության,

ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N438 որոշմամբ հաստատված կարգի 43-րդ կետի համաձայն, աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից անհրաժեշտ է դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ տեղեկացնել լիազորված մարմնին՝ համապատասխան պահպանական միջոցներ իրականացնելու համար:

Եզրափակիչ մաս

«ԲԵՆՏՈՆԻՏ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻ» ՍՊ Հնկերության կողմից ներկայացված Տավուշի մարզի Սարիգյուղի բենտոնիտային կավերի հանքավայրի «Կենտրոնական» տեղամասից օգտակար հանածոյի արդյունահանման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Գլխավոր մասնագետ՝

Յու. Մատինյան